

„A kultúra az egyik fontos eleme a megmaradás pillérének”

Interjú Kepe Lili igazgatóval

Török Károlyné: A Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet igazgatójaként minden tájon ismernek Téged a kultúrával, közművelődéssel foglalkozók, érdeklődők táborában, határon innen és túl, ha a neved elhangzik. Mégis arra kérlek, mesélj a Szín – Közösségi Művelődés olvasói számára a pályádról, az indulásról.

Kepe Lili: Talán ez kicsit túlzott, hogy mindenhol ismernek, de szakmai berkekben talán igen. Valójában nem a humánszférában kezdtem a pályafutásomat, szlovén iskolában dolgoztam kezdetben matematika-fizika-számítástechnika szakos tanárként. Majd 1993-ban kerültem Muravidékre, akkori nevén a Muravidéki Magyar Érdekközösség vezetése keresett meg, hogy az amatőr színjátszás fellendítésében működjek közre Hosszúfaluban – tekintve, hogy magam is hosszúfalusi vagyok. Így ebben a közösségben indult a munkám. Valójában tervezés alatt volt a közösségen belül, hogy a kulturális szféra váljon ki a politikai szférából, s a Muravidéken is egy önálló szakmai utat kellene kitaposni a magyar kulturális vonalon – a határon túl –, és ezt intézményes keretekben kellene megvalósítani. Az én feladatomban az volt, hogy az intézmény létrehozása előtti időszakban segítsen a szakmai munkát, a bürokráciai, pénzügyi jellegű előkészületeket, tervezéseket, mivel

Kepe Lili interjúzás közben

a Szlovén Művelődési Minisztérium felvállalta az intézet létrehozásának segítését, s azt követően a fenntartását, melynek az alapítója a Muravidéki Magyar Közösség volt. Így csöppetem én bele a Muravidéki Magyar Szervezet kulturális soraiba.

T. K-né: A Muravidéki magyarság meghatározó intézménye a lendvai székhelyű Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet Szlovéniában. Mikor vált elengedhetetlenné egy önálló nemzetiségi művelődési intézmény létrehozása a közösség részéről?

K. L.: 1993 végén, decemberben. Hivatalosan 1994. január 1-jével indítottuk az intézményt. Ez egy kulcsfontosságú lépése volt ennek a kis közösségnek, mert ha nem hoztuk volna létre az intézetet, akkor biztos, hogy bizonyos területeken nem tudtuk volna produkálni azt a minőséget, amit ma fel tudunk mutatni. Amikor az intézet alakult, akkor nagyon erősek voltak például a népdalkörök Kárpát-medencei szinten is. Ám a többi tevékenység akkor inkább ad hoc jelleggel valósult meg. Nem volt megtervezett szakmai munka,

Kepe Lili és Török Károlyné interjúzás közben

ami volt szakmai segítség, az Zala és Vas megyéből érkezett, minden amatőr szinten működött. Falusi egyesületek, közösségek voltak, természetesen 20 évvel ezelőtt még más világ volt. Akkor még szívesen ültek le az emberek egy Faluotthonban, közösségi térben, termekben egy olyan helyen, ahol együtt voltak, ahol szórakozni tudtak, a közösség formálódott is, ez természetesen ma már másképp van.

T. K-né: *Az Intézet alakulásának kezdeti éveiben milyen lokális nehézségekkel kellett szembenézni, hiszen az elhatározás a magyar közösség oldaláról megvolt – miszerint tudott volt, hogy a kulturális tevékenység a nemzeti megmaradás meghatározó pillére.*

K.L.: Szerintem az első néhány évben nem a saját közösségeinken belül jelentkeztek a nehézségek, hanem inkább az intézményesülésnek a jelenléte jelentett nagyobb gondot – nem a mi számunkra, hanem a fenntartó és az ország számára. Ez azt jelenti, hogy a saját csoportjainkat, tevékenységeinket magunk tudtuk irányítani, a tartalmi munkában autonóm jogunk volt. Viszont a Kulturális Minisztériumban az illetékes kisebbségi osztály velünk együtt fejlődött. Nem volt felkészülve még arra, hogy létrejön egy önálló nemzetiségi, szakmai

intézmény, amelyiknek vannak céljai, felvállal feladatokat, azokat meg is valósítja, és így értékeket is teremt. És ezt nem csak szűk határokon belül. Ez azt jelenti, hogy nem csak, hogy Muravidéken belül fel tudunk állni, hanem ennek a híre kezd majd kiszivárogni, és így képbe kerülünk. Nem csak az Anyaországban, hanem esetleg a többi határon túli magyarságnál is. Már az első 5-6 év megmutatta, hogy ez egy vállalható és egy olyan út, ami a nemzetiségi kultúrában – már így határon túl is – a megmaradást szolgálja. Ez azt jelenti, hogy nem biztos, hogy jó egy egyszerű egyesület keretein belül működni és úgy próbáljuk a magyar kultúrát megtartani, hanem ezt alaposabb szakmai tudással, tervezetten, egyszóval más alapokra kellett helyezni. És ennek 5-6 év után megvoltak az olyan jelleghű eredményei, amelyekre felfigyeltek. Párhuzamosan fejlődött az illetékes osztály a Minisztériumban. Nehézségeink abban voltak, hogy el kellett érni, hogy komolyan vegyenek bennünket, azt pedig nem lehetett másképp, mint azzal, hogy a saját munkáddal és eredményeiddel bizonyítsd, s nap mint nap – mert összefügg az eredmény, a munka, meg a pénz. Nekünk 1998-ig projektfinanszírozásban biztosították az intézményt. Annak ellenére, hogy minden szempontból

megfeleltünk bármely másik szlovéniai közintézménynek, ott volt a jelző az intézményünk előtt, hogy külön státuszú. Egyszóval valamilyen külön a többiekkel összehasonlítva. Így azt, hogy mi programfinanszírozásban létesüljünk, és így kezeljen bennünket a Szlovén állam, közvetlenül a Kulturális Minisztériumon keresztül, ahhoz bizonyítanunk kellett. Ez volt a legnagyobb nehézség, amire így visszaemlékszem, amivel mindenképpen meg kellett birkóznunk.

Kezdetben voltak olyan nehézségek is lokális szinten, hogy a szlovén közeg sem volt teljes mértékben segítőkész, és az intézet nem minden tevékenységét nézte szó nélkül, és pozitív hozzáállással. Nagyon sok esetben előfordult, hogy akkor egy magyar értékeket bemutató program vagy egy könyvkiadási termék nem kapott támogatást, de ezek a gondok idővel megoldódtak, elmaradtak.

T. K-né: *Lendva, ez a gyönyörű, meghitt település adott otthont 20 évvel ezelőtt a Muravidéki Magyar Nemzeti Önkormányzati Közösség által alapított intézetnek. A munka akkor nem a jelenlegi impozáns Fő utcai Bánffy Központban volt, hanem az akkoriban (ha jól tudom) csak „nemzetiségi színháznak” nevezett épületben.*

K. L.: Úgy van. Lényegében abban a színházban volt a Muravidéki Magyar Rádió, az összes nemzetiségi intézmény a magyar stúdió kivételével. Ott voltunk egy házban. Engem hihetetlenül szép élmények fűznek ehhez, mert nem gond, hogyha a nemzetiségnek a meghatározó intézményei egy helyen vannak, nagyon sok esetben ez inkább előnyt jelent. Hát természetesen a fejlődés az ilyen szempontból megtette a magáét, s aztán most már mindegyik intézménynek megvan a saját székhelye a város központjában, kivéve az Muravidéki Magyar Nemzeti Önkormányzati Közösségnek, az alapítónak és a sajtónak, a Népújságnak. Én azt mondom, hogy nem biztos, hogy a székhely vagy a székház határozza meg az intézménynek vagy az embernek a mivoltát, hanem a tartalom. Egy kis irodából is lehet nagyon jó dolgokat irányítani, tervezni, rendezni, ötletelni. De még egy-

szer mondom, hogy engem nagyon szép élmények kötnek ehhez a közös székhelyű épülethez. Az első külön helyiségünk a magyar nyelvű könyvesboltunk volt, 1997-ben, méghozzá Felsőlakosban egy Hargita nevű virágüzletben, ahol kaptunk 4-5 polcot. Ez volt az első olyan tevékenységünk, amely nem a Fő utca 124. alatt volt, hanem volt egy kihelyezett egysége az intézetnek. Néhány hónapra rá, 1998-ban kaptunk egy helyiséget a Fő utcán, ahova átköltöztethettük a Könyvesboltot, de az egy évre szóló, 1999-ben nyílt a mostani könyvesbolt (ez már Bánffy Könyvesbolt néven). Ez döbentett rá bennünket arra, hogy nem elég csak a könyvesbolt. Szívesen megálltak az emberek, amikor megvették az újságot, s mivel volt ott akkor már egy ülőgarnitúra, szívesen elbeszélgettek, elidőztek egymással a betérők. Ez adta meg az ötletet, hogy ennek a kis közösségnek is legyen egy olyan helye, mert szüksége van rá, ami bensőségebb.

T. K-né: *Művelődési házra?*

K.L.: Igen. Ebből jött a gondolat, hogy az épületet ki kell szélesíteni, bővíteni. Tehát gyakorlatilag 2004-től két helyszínen működünk. Annak ellenére, hogy technikailag sok mindent meg lehet már oldani, az emberi kapcsolatok a legfontosabbak ebben a szférában, s hogy egy épületen belül dolgozzunk mindannyian. Ez az épületbővítés után, 2010-ben valósult meg.

Iskolai vetélkedők, versenyek (Fotó: MMR)

T. K-né: *Ha jól emlékszem, akkor 2010 júniusában volt a Bánffy Központ avatóünnepélye?*

K. L.: Igen.

T. K-né: *Egy kulturális intézmény feladatköre mindig szerteágazó, sokszínű. Az Intézet akkori, kezdeti tevékenységi körét tekintve mik voltak a fő irányok, hiszen az anyaországon túli lét meghatározta feladataitokat, céljaitokat: gondolok itt főként a műkedvelő csoportok koordinálására, a nemzetiségi ünnepek szervezésére, magyar nyelvű könyvkiadásra.*

K. L.: Egyrészt nem volt egyszerű feladat felkarolni a Muravidéken

működő összes műkedvelő csoportot – melyek egyébként a mai napig működnek. Mint az emberi lét is, a műkedvelésen belüli lét is hullám völgyekkel teli. Az intézet indulásakor a népdalkörök taroltak. Az egyik alapvető feladatunknak tekintettük – mivel nagyon sok muravidéki magyar ember műveli a hagyományokat, táncban, hímzésben, népzeneben – a velük való foglalkozást. Főleg citerezenekekarok működtek, amatőr színjátszás is volt. Ezek az emberek még a mai napig is hagyományos jellegű műsorokat szerveznek. A koordináció a megfelelő szó, ez jellemezte tevékenységünket. Ezekhez a csoportokhoz szükségesek voltak szakemberek, ők Zala és Vas megyéből érkeztek hozzánk. Ha nincs Zala és Vas megye segítsége, akkor valószínűleg Muravidék sem akkor, sem ma nem tudna annyi értékes műkedvelő csoportot felmutatni, mint amennyi az elmúlt 20 évben létrejött és működik.

A könyvkiadás is egy kicsit irányítottá vált. Ez azt jelenti, hogy megpróbáltuk úgy kezelni a könyvkiadást, hogy évi szinten megjelentek bizonyos periodikák, a Muratáj, a Naptár, az Évkönyvünk, a kétnyelvű Lendvai Füzetek – a többi kiadványunk pedig a Kéziratpályázatunk alapján. A legjobbakat, amelyeket különböző recenzióval, pozitív véleménnyel láttak el, megjelentettük. Természetesen a pénzügyek függvényében.

Hímzés (Fotó: Lázár Lenke)

Népdal (Fotó: Lázár Lenke)

A nemzeti ünnepeink szervezéséről azt mondhatom, hogy érdekes módon, a Muravidéken előbb beindult a nemzeti ünnepek ünneplése, mint akár a szomszédos Zalaiban vagy Vasban. Ezt tapasztalatból tudjuk. A március 15-ét, A Kultúra Napját már előbb ünnepeltük. De gondolom, ez érthető, hiszen nálunk ez megtartó erőnek számított. A kultúra az egyik fontos eleme a megmaradás pillérének. Egy határon túli magyar másképp éli meg az ünnepeket, ezeknek bizonyos pillanatait, mint egy olyan magyar ember, aki, mikor felkel a nap, és kilép az utcára, egyértelmű, hogy magyarul köszön. Akinek nem okoznak olyan meglepetést, hogy esetleg a járókelő, aki szembejön vele, nem magyarul beszél. Valószínűleg a nemzeti ünnepek megünneplése ezért is ennyire fontos. Néha most is megjegyzik, hogy minek minden faluba nemzeti ünnepeket szervezni. Amíg az emberek ezt fontosnak tartják, és nem azért szervezik, hogy kipipálják, addig egyrészt az intézetnek ezt segíteni kötelessége, másrészt az intézet ezért lett létrehozva.

T. K-né: *Egy kétnyelvű környezetben – a magyar-szlovén két-tannyelvű oktatási iskolarendszer közegében – talán a legkiemeltebb feladata az általad vezetett Intézetnek az anyanyelvpolással kapcsolatos teendők. Az elmúlt hosszú évek alatt rengeteg pozitív tapasztalatot van erről a hitvallásodról, kezdeményezéseitekről az ez irányú szakmai programokat illetően. Mesélj erről!*

K. L.: Egyrészt így visszatekintve, most már több mint 50 éve részesülünk a kétnyelvű oktatásban óvo-

dától egészen az egyetemig. Mivel az Intézet a kezdet kezdetén is meg volt győződve arról, hogy a kétnyelvű iskolákat segíteni kell, ami az anyanyelvpolást illeti – legyen az egy egyszerű ajándék-előadás gyerekeknek, vagy egy bábjáték, vagy esetleg nyári anyanyelvi táborok, vagy anyanyelvi vetélkedők, vagy tankönyvek beszerzése, szépirodalmi könyvek beszerzése – minden olyan alkalmat, amivel a nyelvnek a megtartását, megmaradását, fejlődését szolgálhatta, azt az intézmény kihasználta. A különböző szakmai előadások kezdettől jelen vannak az Intézet tevékenységében, természetesen, ahogy változik az idő, úgy változnak a lehetőségek is, de ezek mind prioritási sorrendben az első helyen vannak az Intézetben.

T. K-né: *A Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet 20 éves jubileumi*

Versmondás (Fotó: Lázár Lenke)

ünnepein „Eredmények és jövőképek a magyar kultúrában” címmel ünnepi ülés és eszmecsere zajlott a Lendvai Városháza Dísztermében, ahol a muravidéki, a magyarországi és a határon túli szakemberek és partnerszervezetek képviselői vettek részt. Magam is részese lehettem e jeles alkalomnak. A méltatásokból, amelyek elhangzottak az általad vezetett intézményről és rólad, mi az, ami eszedbe jut, ami a szívedhez szólt, amit a legnagyobb eredménynek látod?

K. L.: Azt, hogy a muravidéki magyarság egyenrangú a többi magyar testvérrel. Ez nagyon sokszor elhangzott. Annak ellenére, hogy egy kis közösségről van szó – olyanról, amely tagjainak száma adott esetben egy nagyobb vajdasági falu lakosságával egyenlő –, minőségben időnként és bizonyos területeken ugyanolyan eredményeket tud felmutatni, mint

Néptánc (Fotó: Lázár Lenke)

egy nagy közösség. Ez azt bizonyítja, hogy az elmúlt 20 év nem volt hiábavaló és hogy jó úton jártunk.

T. K-né: *Mekkora a jelenlegi lakosságszáma Muravidéknek?*

K. L.: A népszámlálási adatok azt mondják, a 2002-es adatok alapján, hogy 7 és fél ezren vagyunk itt Muravidéken, annak ellenére, hogy mi azt állítjuk, és azt valljuk, hogy 10.000-nyi a magyarsághoz tartozó, magyar kultúrát ápoló és szerető, magyar nyelvet beszélő ember él itt. Ez a mi becsült adatunk.

T. K-né: *Impozáns kiadványt jelenttetek meg a 20 éves évfordulóra, melynek címe egy idézet Reményik Sándortól: „Lángot adok, ápolod, add tovább...”, s az általad írt Köszönet című részben azt írod, hogy „az intézmény valódi közösségi térré vált az évek során”.*

K. L.: Azt akartam ezzel mondani, hogy az Intézetet nem lehet egy munkahelynek tekinteni, nem lehet kizárólag közintézményként kezelni. Én úgy hiszem, hogy itt az Intézet va-

lamennyi munkatársának – legyen az állandó vagy külsős munkatárs, szakember –, közreműködőjének érezni kell azt a küldetést, amit ránk ruházott a sors. Ez nem az a munka, amit napi 8 órában lehet végezni, egy ilyen kis közösségben emberi életek, sorsok jelennek meg. Tehát úgy gondoltam, hogy maga Muravidék is egy közösségi tér. És az Intézetnek itt nagyon fontos szerepe van, volt és remélem, hogy lesz is.

T. K-né: *Melyek az Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet tevékenységei, feladatai jelenleg, 2014-ben?*

K. L.: Még mindig megmaradt a műkedvelés koordinálása. Aztán nagyon fontosnak tekintjük a saját szakembereknek a kinevelését, sőt most már van képzett, saját muravidéki szakemberünk. Fontos az írott szó, a könyvkiadás, a hanghordozóknak a megjelentetése, foglalkoznunk kell a különböző adatbázisok létrehozásával, digitalizálásával, hiszen e nélkül ezek az értékek az utókor számára elvesznek, nem lesznek láthatók, elérhetők.

Ez egy nagyon fontos feladat, amivel foglalkoznunk kell, és ez egy friss tevékenysége az intézetnek. Aztán az anyanyelvápolással kapcsolatban, megmaradtak azok a tevékenységek, amelyeket az előbbieken soroltam. A fiatalsággal való törődést, az ő aktív részvételüket nem csak a muravidéki kultúrában, hanem a muravidéki kultúrának az alakításában is fontosnak tartjuk. A kiemelt csoportokat különösképpen támogatjuk, és helyzetbe hozzuk a jövőben is. Megmaradt a nemzeti ünnepek rendezése, főleg a központi jellegűek, de a településeken is segítünk minden rendezvény szervezésében, rendezésében. A turizmussal való foglalkozás is előtérbe került a munkánk során, hiszen a magyar nyelvterületre érkező csoportok hiteles útbaigazítást szeretnek, és lehet, hogy a sarkon lévő idegenforgalmi iroda is bizonyos információkkal rendelkezik, de hogyha egy olyan területre érkezik egy magyar ember, ahol magyar értékekkel tud találkozni, és annak a hiteles információját akarja megszerezni, akkor lehet, hogy a magyar intézménybe kopog be. És ez valamikor 10 évvel ezelőtt nem volt még az Intézet tevékenységi körében, manapság viszont ez is egy fontos feladatunk lett. Dolgunk különböző tájházak létrejöttének segítése, azok fenntartása, további fejlesztése, így a Kapornaki Tájháza, a Dobronaki György Ház, a Domonkosfai Tájháza, és most már szeretnénk Lendvavidéki Tájházat is létrehozni. Ha a jó Isten is úgy akarja, akkor reményeink szerint Völgyifaluban, és a közeljövőben. És egy ilyen intézménynek, mint a miénk, mindent, ami a magyar értékeket magában hordozza, valamilyen módon kötelessége fölkarolni.

T. K-né: *Lili, lehet, hogy megáldom a kérdéseimet, hiszen mind-*

Népzene (Fotó: Lázár Lenke)

egyik válaszod, valahogy hihetetlen módon átívelődik a következő általam felteendő kérdésre.

K. L.: (nevetve) Biztosan az időnként veled közösen eltöltött, több mint 10 év is közrejátszik ebben...

T. K-né: *Bejárva Muravidék színté minden magyarok lakta települését, magam is azt tapasztaltam, hogy nagy értéként tekint mindenki a magyarságára, a hagyományokra, a szokások megőrzésére, felújítására. S egyre több fiatal látok a rendezvényeken, sőt a néphagyományt képviselő csoportokban. Miben rejlik a titok, hogy sikerül összefogni, bevonni ilyen példásan ezt a korcsoportot is?*

K. L.: Mivel a népszámlálási adatok és – szerintem – az emberi logika is tudja ezt, hogy ezen a területen a népesség száma csökken, s azt is tudjuk, hogy a magyarság száma is csökken, és, hogy sok a vegyes házasság, nekünk minden olyan fiatal, aki nem csak kimondottan magyar családból származik, hanem esetleg vegyes házasságból, köze van a magyarsághoz, fontos. És szeretnénk minél közelebb hozni a magyarsághoz. Ezért nagyon sok olyan tevékenységünk van, amellyel őket célozzuk meg – óvodától egészen az egyetemig. Főleg a nyári táborok, a különböző iskolai foglalkozások, amelyek nem csak feladattal terhelik meg a fiatalokat, hanem időnként lehetőséget is nyújtanak nekik, esetleg plusz élményben részesítik őket, lehet, hogy többet kapnak. Nagyon jó, ha állandó információval látjuk el őket, felkeltjük az érdeklődésüket, s aztán utána esetleg, ha helyzetbe hozzuk őket, ők maguk is tudnak hozni új alkotást, új ötletet. És akkor ők már a közösségünk számára egy-egy új lélek. Ez egy ekkora közösségben mindenféleképpen nagyon fontos, és számít. Itt minden olyan lelket, aki valamilyen módon kapaszkodót keres, vagy szeretne a magyar közösséghez tartozni, azt meg kell ragadni, és azt meg kell tartani. Én amondó vagyok, hogy a valamikor kitalált nyári anyanyelvi-honismereti táboroknak köszönhetően, amelyekben nemcsak a muravidéki fiatalok találkoztak, hanem megismerkedhettek a felvidéki vagy a vajdasági vagy az erdélyi, esetleg a kárpátaljai fiatalokkal, megtapasztal-

Az MNMI 20 éves jubileumi ünnepélye (fotó: Török Károlyné)

ták az együvé tartozást, megismerték egymás vidékét, egymás értékeit, körbejárták a Kárpát-medencét, ők 20 évesen sokkal nagyobb tapasztalattal, sokkal nagyobb tudással és lényegében sokkal nagyobb magyarságismerettel is bírnak, mint mi 20 éves korunkban. Én 30 éves koromban tudtam végigjárni a Kárpát-medencét. Akkor ismertem meg fontos helységeit, értékeit. A mai fiatalság, ha valaki említi Brassót vagy Rimaszombatot vagy Bácsfeketehegyet, nemcsak, hogy el tudja helyezni, mint egy iskolai tantárgyi tanult elemet, hanem a helyekhez embereket köt, velük megélt dolgokat. Aki megjárta már azokat a vidékeket, ismeri az ottani magyar értékeket, így aztán nem csak egy „fellegben épített Kárpát-haza”, hanem egy egyetemes magyarság tényszerűen megszületett a fejében – amelyik nem illúzió, ami valóság.

T. K-né: *A Magyar Kultúra Napja van, amikor a beszélgetést készítem veled, s talán ez sem véletlen. Pár nap múlva zajlik majd a szervezetekben Lendván a Magyar Kultúra Napi ünnepély a Lendvai Színház és Hangversenyteremben, amely mint épület turisztikai látványosság is egyben. Ez alkalommal minden évben kiosztásra kerülnek a Kulturális Nívódíjak – (ebben a kegyben jómagam is részesülhettem 4 évvel ezelőtt, 2010-ben) -. Mit kell tudni a Díjról?*

K. L.: Azt mondják a bölcsebbek, hogy nemes dolog dicsérni, és mi úgy gondoltuk, hogy egy ilyen kis közösségben is igenis nemes dolog kiemelni azokat az embereket, akik esetleg többet tettek, tesznek a többiekénél, nemcsak a Muravidéken a magyar kultúra oltárára. És itt megkockáztatom, úgy gondolom, nem túlzok, hogyha azt mondom, hogy a magyar egyetemes kultúra oltárára.

Ez a díj 1992-től létezik, az Intézetnél egy évvel idősebb. Abban az időben egy kicsit másképp osztódtak ki a díjak. Volt csoportkategória, ifjúsági kategória. Most ebben a pillanatban Nívódíjak osztódnak ki, 3-at lehet évente kiosztani – kimagasló eredményeket elért csoportoknak. Mindenképpen ösztönző jellege van, hogy díjat oszt ki egy fiatalnak, egyének vagy csoportnak az Intézet Tanácsa, aztán kibővítettük ezt életműdíjjal, néhány éve Életműdíjat is osztunk ki, és külföldiokban részesítünk egyéneket, illetve csoportokat. Minden évben vannak javaslatok, és az Intézet is kibővíti ezeket a javaslatokat. Maga a Nívódíj Zala Györgynek – Lendva szülöttének – Arkangyal kisplasztikája, amelyet a Hősök teréről nagyon sokan ismernek. (De nagyon sokan nem tudják, hogy annak az alkotója az ismert Zala György.) Ennek a mását a mi Munkácsy-díjas Király Ferenc szobrászunk alkotta, ezt kapják a díjazottak.

Ez az egyik legfontosabb ünnepésége itt a muravidéki magyar ember-

Színjátszás (Fotó: Lázár Lenke)

nek a nemzeti ünnepek tiszteletére megrendezett ünnepek mellett. Ilyenkor áthatja ezt a Makovecz Házat – ahogy említettem –, a muravidéki magyar kultúra színhelyét egy olyan áhítat, hogy nem csak azt a kifejezést használhatom, amit már mondtam, hogy az egyetemes magyar kultúra oltára, ez valamilyen módon itt a muravidéki magyarság szent helye, temploma. Nem mesz-sze van a Szent Katalin Templomtól – felér egy ilyen jelzővel.

T. K-né: *Az anyaországi és a határon túli kulturális intézetekkel, szervezettekkel figyelemreméltó, példás, szoros kapcsolatot ápol az MNMI. Melyeket említenéd kiemelten példavértékűnek?*

K. L.: Egy fontos: hivatalosan bármilyen intézménnyel fel lehet venni a kapcsolatot, papírra is lehet vetni, de hogyha ott nincsenek olyan lelkes emberek, akik ezt felkarolják, és szívügynek tekintik, akkor egy kapcsolat sem működik példamutatóan. Úgyhogy az intézményeket az elmúlt évek során meg lehet nevezni, de emberekhez fűződtek ezek az intézmények. Tehát én úgy fordítanám ezt meg, hogy az ember határozza meg azt a jó kapcsolati rendszert, nem maga az in-

tézmény. Hála Isten, nagyon sok ilyen ember van határon innen és túl...

T. K-né: *Szakmai tevékenységekből kitűnik, hogy mindenképp fontosnak tartjátok, hogy eredeti magyar kulturális értékek jöjjenek létre Muravidék szerte. Mikortól és miért vált ez egyre inkább fontos célkitűzéssé?*

K. L.: Azért, mert része ez a csöpp a kis muravidéki magyar kultúrának, s az egyetemes magyar kultúrának. Minden vidéknek megvannak a sajátosságai, és a saját, lokális szintű magyar jellegű értékei. Így mondjuk a hetési hízmés egy olyan fontos fogalomra vált, amely már nem fehér folt a népművészet területén. Aki néprajzzal foglalkozik, az tudja, hogy van itt 150 ember, aki ezt – nem mondom, hogy naponta, de – műveli, s így nem ment feledésbe. Ehhez sorolható még az olyan jellegű épített örökség, aminek magyar jellege van, amelyet feltérképeztünk, kiadványt készítettünk, ismertetjük. Egyrészt a magyar körökben, másrészt viszont fontosnak tartjuk azt is, hogy abban az országban, amelyikben most élünk, a többségi nemzet is ismerje meg a magyar értékeket, mert akkor különböző negatív sztereotípiák, amelyek még mindig élnek a fejekben, talán könnyebben leépíthetők.

T. K-né: *Ha most gasztronómiai értékre is gondolok, eszembe jut, hogy itt ettem valamikor nálatok először füstölt búbos túrót...*

K. L.: Az is van, valóban, füstölt búbos túró, aztán nálunk például kivételes módon a bogrács az egy étel, nem pedig edény, amelyikben fő az étel, és van a vágott-zsíros kenyér, a vágott zsír* – például, ami a gasztronómiát illeti.

De nagyon sokan nem tudtak arról, hogy Muravidéken is létezik muravidéki tánc, ami magyar érték. Az ezeréves együttélés következményeként ez a terület is megtartja a magyar kultúrát. Nekünk az a feladatunk, hogy a saját nemzetünknek megtartsuk ezeket a magyar értékeket, a többségi nemzet felé pedig, amelyik országban élünk, hogy továbbítsuk.

T. K-né: *Az elmúlt év júniusában az MNMI tanácsának ülésén az igazgatói pályázattal kapcsolatban – miközben a tanács tagjai egyöntetűen kiemelték elhivatottságodat a vezetés tekintetében, közvetlenségedet, segítőkészségedet, kiszámíthatóságodat – elmondtad, hogy az intézmény vezetését, a munkában való közreműködést inkább szolgálatnak tekinted, mint munkahelynek.*

K. L.: Ez egyértelmű, de nem csak én, hanem – én ezt említettem – valamennyi intézet munkatársa ezt így kell, hogy tekintse. Ezt nem lehet 7-15 óráig művelni. Itt, hogyha kell, akkor emberi lelkeket kell ápolni, ha kell, akkor

A Muravidéki búbos-füstölt túró (Fotó: Török Károly)

* A disznóoléskor a zsír részét nem sütik ki töpörtyűnek, hanem nyers állapotban hagyják, és nagyon-nagyon apróra vágják össze, hogy szinte krémszerű, majd ezt hideg helyen tárolják. A „vágott-zsíros” kenyér szeletelt lila- vagy fehér hagymával a vidéken készülő hidegtálakon is szerepel, mint helyi népi étel.

oktatni kell. Lehet, hogy nekem most az egykori népművelő jut eszembe, de talán nem is annyira a magyarországi közegben, hanem lehet, hogy a határon túl, akár 10 kilométerre a ma már nem létező határvonalától. Biztos, hogy más az ilyen jellegű szakembernek a küldetése, mint egy teljesen magyar közegben. A magam részéről ez a szolgálat egyszerűen az egész életem, ebben élek nap mint nap, szerintem életem végéig, remélem.

T. K-né: *Az elmúlt években, de leginkább a 2013-as évben számtalan emberpróbáló élethelyzet zajlott körülöttem, magánéletben, közösségi életben egyaránt, miközben nívósan, optimista szemlélettel egy feszített tempójú, fiatal generációt is meghazudtoló, megállás nélküli munkatempót diktáltál magadnak. Miben rejlik az energiáid titka?*

K. L.: Szerintem ezt inkább a jó Istentől kellene megkérdezni. Pozitív beállítottságú ember vagyok. Az emberi élet hullámvölgyek sorozata, nagyon sokszor elesik az ember, de én az a típusú ember vagyok, akinek mindig volt, és remélem, hogy lesz is ereje lábra állni, továbbmenni. Másrészt nem terhelem sem magamat, sem a szűkebb környezetet, meg szeretném, ha a szélesebb környezet sem terhelné magát különböző sérelmekkel a múltból. Tudom, hogy a történelmet és a múltat tisztelni kell, helyre rakni bizonyos dolgokat, de nem vagyok megterhelve negatív szemlélettel. Valószínűleg a családon belül is ez a szemlélet, s a gyermekkorom is ilyen volt. Egy példamutató családban nőttem fel, amelyik lehet, hogy abban az időben nem tudta annyira megnyilvánítani a magyarságtudatát, a hovatartozását, az identitását, viszont én az első pillanattól kezdődően járhattam a szüleimmel a magyarországi közeli területekre, rokonaink éltek Veszprém, Somogy és Zala megyében, Budapesten, részese lehettem rengeteg kulturális élménynek. Az életben kaptam nagyon sok olyan töltődési lehetőséget, amit nagyon sokan mások Muravidéken nem kaphattak. Valószínűleg az én hitvallásomnak ez is nagyon sokat segített. A többit pedig valóban bízzuk a jó Istenre.

T. K-né: *Egy új életben mi lenne a vágyad? A munka, a család, a kö-*

zösségi élet a mind a 24 órát igénybe veszik. Mi az, ami álmod, vágyad, ám egyelőre még nem teljesül?

K. L.: Nagyon őszintén, olyan kimondottan nagy vágyaim nincsenek. Nekem a családban való megértés, szeretet az egyik legfontosabb érték. Aztán amennyire ezt ki lehet terjeszteni a munkaközösségre – ha úgy vesszed, ez a második otthonod, hiszen van, amikor 10-12 órát töltesz a munkatársaidal, van, akinek bizonyos titkait ismered –, ez nagyon fontos.

Azt kérdezted tőlem, hogy vágyam? Én szeretném, ha az a kis szellet, amit így egyénileg vagy a szélesebb családi vagy intézeti körben meg

tudtunk alkotni az elmúlt 20 vagy 50 évben, a következő évezredekben is megmaradjon. Muravidéket is beleértve, az 1000 éves határ működjön.

T. K-né: *A fentebb említett Reményik vers címe: Öröktűz. Vallom, hogy ezen a pályán, melyen szolgálatot teljesítünk, csakis „öröktűzzel” érdemes égni.*

„Egy lángot adok – én is kaptam azt / Messziről, mint egy mennyei vágaszt, / Egy lángot, amely forraszt s összefűz.”

Ezekkel a sorokkal szeretném megköszönni Neked a beszélgetést...

K. L.: Én is nagyon köszönöm.

KEPE LILI a Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet igazgatója 1963. október 16-án Muraszombatban született. Az általános iskolát Lendván, a gimnáziumot Muraszombatban fejezte be. Azt követően tanulmányait a Maribori Főiskolán folytatta, fizika-technika szakon, ahol pedagógus oklevelet, majd a későbbiek során a Pécsi Tudományegyetemen egyetemi szintű turizmus-szervezői oklevelet szerzett. Hosszúfaluban, ahol ma is él családjával, a kilencvenes évek elejétől aktívan bekapcsolódott a művelődési életbe. 1993-ban művelődésszervezőként kezdett tevékenykedni a Muravidéki Magyar Nemzetiségi Közösség keretében, majd egy esztendővel később az újonnan megalakított Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézetben. A kilencvenes évek második felétől az említett intézet igazgatóhelyettese, valamint amellet 2004-től az intézet égisze alatt működő Bánffy Központ vezetője. Kimagasló művelődésszervezői tevékenységéért, a muravidéki magyar kulturális intézményrendszer tökéletesítése terén kifejtett munkájáért, valamint az anyaországgal és a muravidéki szervezetekkel, intézményekkel kialakított kapcsolatrendszer terén szerzett érdemeiért 2004-ben magas magyar állami kitüntetéssel, a Wlassics-díjjal tüntették ki.

TÖRÖK KÁROLYNÉ MISZORI MARIANNA szakmai módszertani referens a Nemzeti Művelődési Intézet Szakmai Módszertani Főosztályán. Zalaegerszegen született, az Őrségben él. Magyar-népművelés szakos diplomáját a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen szerezte, majd 1996-ban a Budapesti Műszaki Egyetem Gazdaság Tudományi Karán Közoktatás vezetői szakon végzett.

Néprajzi gyűjtő, 2005 óta évente új tematikus néprajzi kiállítást mutat be férjével magángyűjteményükből. A népi bútorfestés hagyományait ápolja, műveli, továbbtanítja kurzusokon, táborokban. Muravidéki meséket, történeteket archivál, gyűjt. Valamikor versfelkészítőként és falusi színjászó kör vezetőként is szívügye a magyar nyelv ápolása, a vers és prózamondó, színjászó találkozózk színvonala.

Jelentősebb, önálló publikációi jelentek meg a hagyományápolásról, a magyar nyelvről és egyéb művészeti témakörben, többek között: Hétmérföldes História című sorozat az Őrségi Hétrétűjságban, 2007., 2008., 2009.; a Naptár című kalendáriumban, mely a szlovéniai magyarok évkönyve 2010., 2011., 2012., 2013.: Néprajzi és anyanyelvi barangolás a Muravidéken, Zalában és Vasban. Szabad-e bejönni ide Betlehemmel? címmel. Tulipánok a ládákban és a szívekben – A népi bútorfestés tanítása, áthagyományozása Muravidéken. „Nől a dér, álom jár.” – Verses Advent Hosszúfaluban címmel. A Lindua című (Lendva Község multikulturális tudományos – társadalomtudományi – irodalmi és képzőművészeti folyóirata) lapban Kincses sziget címmel 2010-ben. Több kiadvány megálmodása és szerkesztése fűződik nevéhez: Jászokönyv – Zalai Betlehemek, 2007., 2008. A feliratos falvédők üzenetei, 2010. Csutorafűrés, Félrecsupor és Fűzfánfűtől (néprajzi kiadvány), 2011. Virággal ékes – A népi bútorfestés hagyományai (magyar – szlovén – angol nyelvű kiadvány) 2012.

Kutatási témái: Mesegyűjtés és falutörténetek (folyamatosan); Etnopedagógia és középiskola, 2005. Betlehemtörténeti kutatás.

Szlovéniában, Lendván 2010-ben a Magyar Kultúra Napján a Muravidéki Magyar Kultúráért 2010. évi Kulturális Különdíjban részesült.